

γὴ ἐκτρέπει αὐτὸν εἰς τὸ θηριώδες. Εἰς τοιαύτας λοιπὸν περιστάσεις διὰ νὰ μὴ ὑποπέσῃ τις εἰς ἀδικίαν, ἢ πρέπει νὰ δείξῃ γενναιότητα, συγχωρήσας τὸν ἀδικήσαντα, ἐὰν δὲν κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἢ νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοσύνην. Τὸ πρῶτον βεβαίως δεικνύει ψυχὴν γενναίαν, ὅταν δὲν προέρχεται ἐξ ἀναισθησίας. *Ἡ πλέον λαμπρὰ ρίχη εἶναι ἡ θριαμβεύσις τις κατὰ τοῦ ἐναντίου ἀποδιδόντος εἰς αὐτὸν καλὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ ποιῶν αὐτὸν φίλον ἀντὶ ἐχθροῦ*, ὅπερ εἶναι σύμφωνον καὶ μὲ τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὸ γράμμα τῆς φιланθρωποπάτης ἡμῶν πίστεως. Τοιοῦτοι θριαμβεύται πρὸς τοὺς ἀδικήσαντας ἐστάθησαν πολλάκις ὁ Ἐπαμινώνδας, ὁ Σκιπίων, ὁ Αὐγούστος, ὁ Θεοδόσιος, καὶ ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες. Ὅταν τις ὅμως ἀδικηθεὶς παρουσία καὶ ἄλλων, οὗς δύναται νὰ ἔχῃ μάρτυρας, τολμᾷ αὐτὸς νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν, οὗτος δεικνύει ψυχὴν φιλάδικον, ἀντικοινωνικὴν, καὶ καρδίαν θάρβαρον· εἶναι πλέον οὐχὶ ἀπλῶς ἐκδικητὴς, ἀλλὰ καὶ ὑβριστὴς εἰς τοὺς νόμους, διότι καταφρονεῖ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν. Πρὸς τούτοις, καὶ αὐτὸ τὸ συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸ πάθος τῆς αὐθαιρέτου ἐκδικήσεως, διότι ἐπιφέρει ἐλέγχους συνειδήσεως, δυσφημίαν, καὶ πολλάκις μεγίστην ζημίαν.

Φιλαργυρία.

Ἡ φιλαργυρία εἶναι ἄλογος προσκόλλησις εἰς τὰ χρήματα, καὶ ἀχρηστία αὐτῶν εἰς τὰ τίμια καὶ πρέποντα. Τὰ ἀγαθὰ, εἴτε εἰς μέταλλα θεωροῦνται, εἴτε εἰς ἄλλα κτήματα, ὅποια οἱ ἄγροί, τὰ ποίμνια καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μέσα τοῦ νὰ εὐχαριστῶμεν τὰς χρείας ἡμῶν, καὶ νὰ ἐκπληρώμεν τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα, ζῶντες καὶ καθ' ἑαυτοὺς καὶ μετὰ τῶν ἄλλων πρεπόντως εἰς τὴν φυσικὴν ἡμῶν κατάστασιν καὶ εἰς τὸν βαθμὸν, ὃν ἔχομεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἄν λοιπὸν ἦναι ἀρετὴ νὰ ἐπιμελώμεθα δικαίως τὴν ἀπόκτησιν καὶ διατήρησιν τῶν ἀγαθῶν τούτων, καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα αὐτὰ φρονίμως πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν καὶ τοῦ πλησίον, τὸ ἐναντίον εἶναι κακία, καὶ κακία τόσον χαμερπὴς καὶ καταφρονητὴ, καθ' ὅσον ἡ φιλαργυρία εἶναι τὸ πλέον γελοῖον πάθος εἰς τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ μόνον ἐκ πάντων τῶν ἄλλων, καθ' οὗ οἱ ἄνθρωποι δὲν καταδέχονται κἄν νὰ μεταχειρισθῶσι σπουδαῖα ἐπιχειρήματα, ἀλλὰ λακτιζοῦσιν αὐτὸ μὲ περιφρόνησιν καὶ σκώμματα, ὅποια ἀρμύζουσιν εἰς τὴν θερσιτικὴν αὐτοῦ ἀμορφίαν. Πάντοτε οἱ ποιηταὶ ἐφιλοτιμήθησαν τίς νὰ κάμῃ γελοιοτέραν τὴν εἰκόνα τούτου τοῦ πάθους· ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Μένανδρος, ὁ Πλαῦτος, ὁ Μολιέρος, πάντες οἱ κωμικοί, γέμουσι καταφρονήσεως καὶ σκωμμάτων κατὰ τῆς φιλαργυρίας. Εἷς τῶν μεταγενεστέρων, θέλων πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ δείξῃ τὸν φιλάργυρον καὶ πῶς κρίνει ὀρθὰ τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, παριστάνει αὐτὸν λέγοντα περὶ τινος, *Ὁ δεῖνα εἶναι τιμιώτατος ἄνθρωπος, πτωχὸς ναί, ἢ πτωχεῖα ὅμως δὲν*